

Liisa Folkersma

24.6.2010

Dnro 077/62/2010

Sisäasiainministeriölle

SISÄASIAINMINISTERIÖ

12.08.2010

INRIKESMINISTERIET

Lausuntopyyntönnö SM024:00/2009

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotouttamisen edistämiseksi

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja kotoutumisesta on puhuttu Suomessa ylätasolla jo ainakin toistakymmentä vuotta. Nykyinen kotouttamislaki tuli voimaan yli 11 vuotta sitten ja se on vuosien varrella osoittautunut monin paikoin puutteelliseksi. On ensiarvoisen tärkeää, että uusi kotouttamislaki johtaa muutoksin erityisesti käytännön tasolla. Suomen olisi vältettävä monissa muissa maissa tehtyjä virheitä. Kotouttaminen on saatava toimivaksi mahdollisimman pian.

Hallituksen esityksessä on monia oikean suuntaisia linjauksia. Akava kannattaa esitystä kotouttamissuunnitelman tekemisestä koko perheelle. Tämä parantaisi erityisesti niiden asemaa, jotka eivät tällä hetkellä ole kotouttamissuunnitelman piirissä, kuten lapset ja nuoret. On keskeistä, että mahdollisimman moni saadaan mukaan työelämään ja syrjäytyminen ehkäistään.

Hallituksen esitys toisi kunnille lisävelvoitteita ja kustannuksia muun muassa sosiaali- ja terveys-, koulutus- sekä varhaiskasvatussektoreille. Akava korostaa, että riittävien resurssien turvaaminen on ratkaisevaa lain toimeenpanon toteutumisen osalta. Nykyistä kotouttamislakia ei ole resurssien puutteen vuoksi aina voitu käytännössä noudattaa.

Täysin erillisiä polkuja ja järjestelmiä maahanmuuttajille ei Akavan mielestä tule rakentaa. Räättälöityjä toimenpiteitä tarvitaan, mutta ne on toteutettava nykyisten rakenteiden sisällä. Erillinen järjestelmä ei edistä kotoutumista vaan eriytymistä ja byrokratiaa. Kotouttamiskoulutus on järjestettävä julkisen valvonnan alaisissa oppilaitoksissa ja pätevien opettajien toimesta.

Akava pitää suomen ja ruotsin kielen opetusta erittäin tärkeänä osana kotoutumiskoulutusta. Keskimääräinen tavoitetaso suomen tai ruotsin kielessä olisi hallituksen esityksen mukaan B1.1. Akava painottaa, että myös korkeaa koulutusta vaativien tehtävien mukaisen kielitaidon hankkimisen tulee olla mahdollista. Esimerkiksi opetus- ja terveydenhuoltoalalla kielitaidon merkitys korostuu. Laadullisesti asianmukainen työllistyminen ei saa kaatua riittämättömään kielitaitoon.

Akava hämmästelee miksi korkeasti koulutettujen pätevöittämis- ja täydennyskoulutuksesta ei hallituksen esityksessä edelleenkaan säädetä, vaikka se luonnosvaiheessa oli vielä mukana. Hallituksen esityksen nykytilan arviointi - osiossa (s. 40) todetaan maahanmuuttajien työllistymisen edellyttävän muun muassa täydennyskoulutusta. Lisäsi arvioinnissa todetaan, että yhteiskunnalle on kallista pitää koulutetut maahanmuuttajat reservissä tai edellyttää heitä suorittamaan koko tutkinto sillä perusteella, että täydennyskoulutusta ei ole tarjolla.

Myös hallintovaliokunta yhtyy tähän näkemykseen. Pätevöittämis- ja täydennyskoulutuksen asianmukainen järjestäminen ja tarjonta on vihdoinkin saatava kuntoon. Akava pitää kuitenkin hyvänä, että hallituksen esityksessä omaehtoiseen koulutukseen luetaan korkeakoulutukseen tähtäävä opetus ja korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien täydennys- ja pätevöittämiskoulutusta. Tällaisen koulutuksen riittävästä tarjonnasta on nyt huolehdittava. Tähän asti tarjonta on jäänyt kauas kysynnästä.

Hallituksen esityksen mukaan alkukartoitus olisi mahdollinen kaikille halukkaille. Akava tähdentää, että alkukartoituksen on oltava todellinen osa ja ensimmäinen askel kotoutumisprosessia pelkän työkalun sijaan. Akavan mielestä alkukartoituksen tulisi olla velvoite jokaiselle maahanmuuttajalle.

Esityksen mukaan kotouttamissuunnitelman voidaan tehdä myös kolmeksi tai viideksi vuodeksi. Akava muistuttaa, että kotouttamissuunnitelman jatkuvuus on turvattava henkilön vaihtaessa aluetta.

Akava epäilee edelleen Osallisena Suomessa kokeilun tarpeellisuutta. Valtaosa kotouttamiseen liittyvistä ongelmista ja tarvittavista toimenpiteistä on jo tiedossa. Erilaisia hankkeita ja projekteja on ollut paljon. Ensisijaista on nyt tehokkaiden ja kattavien kotouttamistoimien valtavirtaistaminen ja resursoiminen. Kokeilulakiin tarkoitetut julkiset varat on parempi käyttää varsinaisen kotouttamislain toimeenpanon resursoimiseksi.

Akavan pitää hyvänä arvioinnin upottamista kaikkeen toimintaan. Yhteistyön ja velvoitteiden selkeyttäminen ovat myös hyviä tavoitteita. Akava tähdentää, että tehokkuuden on tarkoitettava yksilölle tarjottavaa konkreettista hyötyä ja kokonaisuutta yksittäisten kurssien sijaan.

Akava ry

Matti Viljanen
puheenjohtaja

Minna Helle
edunvalvontajohtaja